

SEPPÖ ILMARI KALLIO
KANGASALAN ASEMAN HISTORIAA

HALIMAAN ASEMAKYLÄ

KANGASALAN ASEMASEUDUN OMAKOTIYHDISTYS RY.

Alkuperäisteos:
HALIMAAN ASEMAKYLÄ Kangasalan Aseman historiaa
© Seppo Ilmari Kallio 1995
Kustantaja: Kangasalan Asemaseudun Omakotiyhdistys ry.
Paino: Kirjapaino Hermes Oy, Tampere 1995
ISBN 952-90-6153-6

Asemalla talvi- ja jatkosodan aikana

Itse olen asunut asemalla ympärivuotisesti vuodesta 1971, mutta koko ikäni olen ollut kesäasemalainen, ihan tuolta kaukaiselta kolmikymmenluvulta alkaen. Poikkeuksena sota-aika, jolloin asuimme Asemalla yhteenmenoon kolmisen vuotta.

Kotipaikkani on nimeltään Viinimäki. Se on kallioinen Halimajärveen pistävä niemi, jonka äitini, isäni ja äitini eno Toivo Lesto ostivat nyt jo kuusikymmentä vuotta sitten. Isäni rakensi omalle niemenpuoliskolleen kaksi asuinrakennusta. Minä asun nykyisin niistä toista ja sisareni Päivi toista. Esieno Toivo rakensi omalle puolelleen niemeä saunamökin, joka oli meidänkin saunana kymmenisen vuotta. Viinimäki oli järjestyksessään kolmas asuinpaikka Halimajärven rannalla, jos ei Halimaan Sahaa asuinrakennuksineen oteta mukaan - sehän on kaksikymmenluvulta. Ensimmäinen oli Kangasalan ensimmäisen asemapäällikön Eugen Isakssonin huvila järven lounaisnurkkauksessa, sahan alueen vieressä. Ja toinen oli Rantaniemi, josta Viinimäki ostettiin. Rantaniemi eli Halimaan tila käsitti maa-alueen radan ja järven välissä. Niemet ostivat sen kaksikymmenluvun puolivälissä kirkonkylän Tarpilalta. Vielä kolmikymmenluvun aikana he myivät kesämökkitonteiksi Viinimäen ja aseman välisen alueen.

Ennen kuin Viinimäki tuli meille, se oli nimeltään Viinimäki, siis ei viini vaan viina. Mäkemme louhikoiden pimennoissa harjoitettiin pontikkateollisuutta. Isäni (tai äitini) muutti nimen myöhemmin kesymmäksi Viinimäeksi. Siis mieluummin mietoja kuin väkeviä.

Ensimmäiset omat muistoni Asemalta ovat sotavuosilta. Talven 1939-40 olimme äidin kanssa kahden sotaa paossa Viinimäessä. Isä oli rintamalla.

Joulupukki, jolla oli reppumainen pää

Muistan, tai olen muistavinani - kai äidin kertomisista - talvisodan joulupukin. Mukana oli sukulaistätejä. Ja naapurin tätejä - Niskan Toini, Aino ja Helmi sekä heidän äitinsä Helena. Siis pelkkiä naisia. Minä olin ainoa mies.

Meillä oli ihan oikea joulupukki, vaikka olikin sota.

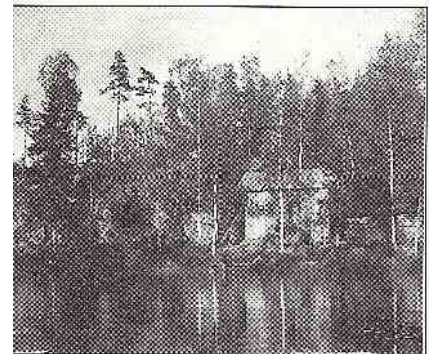
Vähän outo se kyllä oli. Sillä oli selkäreppu päässä ja se puhui naisen äänellä. Se oli sellainen sotajoulupukki.

Äitini muistelee päiväkirjoissaan noita talvisodan aikoja:

- Sitten alkoi joulun jälkeen ne talvisodan unohtumattomat pakkaset. Silloin katsottiin vain taivasta, onko kirkas ja tuleeko pommituksia. Hilja-tätini kävi viikonloppuina kasaamassa minulle pinoa metrin haloista pirtin ovensuuseinälle. Ja kun vaivalla pesin Sepon pyykkiä ja pistin sen narulle takan viereen kuivumaan, oli hihat aamulla lattian rajassa jäässä. Puhumattakaan ämpäristä keittiön pöydällä. (Talostamme tehtiin talvilämmin vasta välirauhan aikana.)

Kangasalan asemalla sotatalvena 1942. Taustalla aseman asuinkasarmi. Henkilöt vasemmalta kirjoittajan setä, metsänhoitaja Marta Kallio, äiti Kaarina Kallio ja isoäiti Hilja Lesto.

Kangasalan Aseman Viinimäen ylärakennus rakenteilla 1930-luvun puolivälissä. Isoeno Toivo Leston saunamökki on jo melkein valmis.

- Niillä pakkasilla me Sepon kanssa elettiin. Käytiin Niskalla saamassa lohtua yksinäisyyteemme. Poikettiin myös Salmijärvellä meidän tien varressa. Siellä kävi usein Toivo Jussila vaimoineen piristämässä mieliämme.

- Meillä ei ollut pakkasmittaria. Eräänä aamuna lähdimme Sepon kanssa kauppaan. Jo meidän mäessä poika rupesi valittamaan, että naamaan sattuu. Salmijärven kohdalla ymmärsin, että oli todella kylmä. Jätin Sepon Salmijärvelle ja lähdin yksin kauppaan. Asemalla asemamies Jalmari Rantala sanoi: ”Tietääkö Kallion rouva, että täällä on pakkasta yli neljäkymmentä astetta? Rouvan nenäkin on ihan valkoinen.”

Ryssiä tulee! ryssiä tulee!

Äitini päiväkirjoissa ei ole seuraavaa talvisodan aikaista tapausta, josta minulle on aika selkeä muistikuva. Kai minulle sentään on vain kerrottu se, ja olen itse muistavinani.

Olin ajatellut, että minun ainoana miespuolisena oli huolehdittava äidin turvallisuudesta. Puukivääri selässä olin marssinut edestakaisin talomme avoverannalla. Yhtäkkiä meidän tie oli ollut valkoisenaan lumipukuisia sotilaita.

”Äiti, äiti ryssiä tulee, ryssiä tulee!”, minä olin huutanut ja hakannut ovea, jota en kauhuissani ollut pystynyt itse avaamaan.

Asemalla oli ollut sotilasjuna. Oli tullut hälytys ja miehet oli komennettu maastoutumaan.

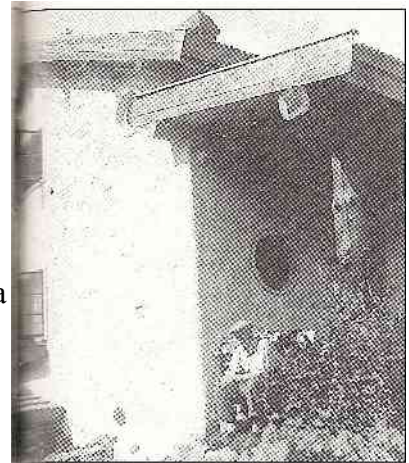
Kaupunkiasuntomme oli annettu vuokralle. Me asuimme Asemalla vielä välirauhan ajan ja kai vielä noin vuoden jatkosodan aikaakin. Huhtikuussa 1940 olin saanut sisaren, ja äiti sairasteli. Meitä lapsia oli sukulaisten ohella hoitamassa Asemalta mm. Heinosen Maire, Gunnar Heinosen sisar. Heidän kotinsa Junni, joka on kilometrin päässä kylästä metsän keskellä, tuli meille tutuksi.

Sodat koettelivat Asemaa niin kuin kaikkia Suomen kyliä. Täältä kaatui isiä ja poikia. Aseman sankarivainajia olivat Lauri Helin, edelleenkin Asemalla asuvan Eevi Helinin mies ja Ritva Kiekaran isä, samoin Ritvan miehen Jorma Kiekaran isä, Niskan poika Antero, Asarin paikalla asuneiden Niemien poika Samuli, Aleks Jussilan tyttären Ellin mies (hammaslääkäri Kari Hovin isä), Heinosen-Kaltion talon yläkerrassa asunut Arne Tamlander, Pentti Lentola Kyötikkälästä. Muualtakin Kangasalta kotoisin olleita kaatuneita kulki kylämme kautta. Junista purettiin yksinkertaisia puuarkkuja, jotka sitten aseman lastaussillalla odottivat kuljetusta eteenpäin.

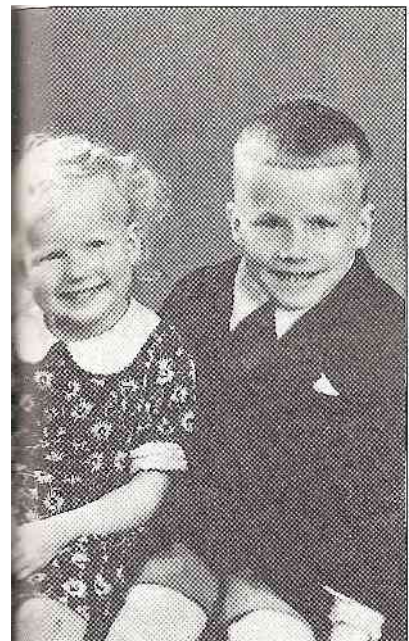
Jo sodan loppuvaiheessa meille otettiin eläimiä ja niitä pidettiin koko sotaa seuraavan korttiajan. Elukoita varten rakennettiin navetta, jossa oli omat osastot parille lampaalle, parille kymmenelle kanalle sekä sialle. Sika eli vain keväästä myöhäissyksyyn. Se otettiin yleensä Saikusta.

Jossakin vaiheessa meillä oli vuohiakin: naarasvuohi, josta saatiin maitoa, pieni soma kili ja pukki. Isä teki pukille rattaat. Se jaksoi hyvin vetää yhtä lasta kerrallaan.

Sodan jälkeen meille muutti viipurilainen Vainion perhe, äiti Lempi, isä Oskari ja tytär Helga. Vainion tati tuli eläinten takia, niitä hoitamaan.

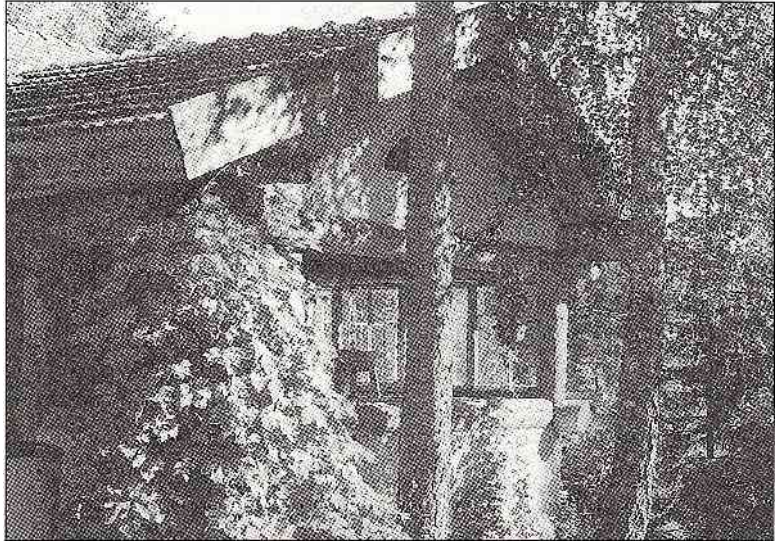
Viinimäen ylärakennus valmiina. Kirjoittajan isä Veikko Kallio istuu portailla.

Sisarukset Päivi ja Seppo Kallio kesällä 1943. - Valokuvaamo Rasmussen.

Alussa Vainiot asuivat talvet päärakennuksen keittiössä ja kamarissa ja siirtyivät kesäksi saunakamariin, kun me tulimme maalle. Sitten heille rakennettiin keittiö ja kamari piharakennukseen, joka nykyisin on minun taloni. Oskari Vainio kuoli meillä ja tytär muutti naimisiin mentyään Mikkeliin. Vainion täti jäi yksin, mutta asui meillä kaiken kaikkiaan pari vuosikymmentä, muutti sitten keskemälle kylää ajatellen, että oli jo liian vanha asumaan meidän syrjäisessä paikassamme, mutta seuraavana keväänä hän tuli kipinkapin takaisin. "Mie tulin takaisin kottiin", hän sanoi. Vuoden parin päästä hän kuitenkin muutti tyttärensä luokse Mikkeliin.

Lokakuussa 1994 palaneen Viinimäen alarakennuksen kuisti. - Seppo Kallion valokuvakokoelma.